

POSUDEK

na disertační práci JUDr. Evy Purgerové „Mezinárodní trestní tribunály ad hoc“

Disertační práce je věnována jednomu z velmi diskutovaných a důležitých témat současnosti. Práce je členěna na úvod, tři části a závěr, její celkový rozsah je 171 stran.

Disertační práce je zaměřena, jak konstatuje sama uchazečka na str. 5 pouze na dva nejvýznamnější trestní tribunály ad hoc – Mezinárodní tribunál pro zločiny v bývalé Jugoslávii (zkráceně ICTY) a na Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu (zkráceně ICTR). Předmětem práce je přiblížení problematiky ukončení činnosti mezinárodních trestních tribunálů ad hoc, neboť byly zřízeny ke splnění konkrétního úkolu a nemají status stálého tribunálu. Jádro práce představuje rozbor strategií dokončení, které hrají významnou roli v procesu ukončování činnosti ICTY a ICTR, opatření k implementaci strategií dokončení, postoupení případů národním soudům a přechodu na domácí vyšetřování a v neposlední řadě zřízení tzv. reziduálního mechanismu, který představuje nejnovější opatření k reálnému ukončení činnosti těchto tribunálů (str. 7).

Na základě zjištěných poznatků by práce měla potvrdit nebo vyvrátit teze o bezvýznamnosti dalšího působení obou tribunálů na poli OSN a posoudit transfer zbylých případů na národní soudy, zřízení tzv. reziduálního mechanismu a případného stíhání uprchlých zločinců oběma tribunály. Zodpovězení těchto otázek považuje disertantka za jádro své práce (str. 8). Dá se říci, že se jedná o cíl předkládané práce.

První část disertační práce je zaměřena na historický exkurz. Mimo jiné zde autorka hodnotí význam Norimberského a Tokijského tribunálu, které byly prvními tribunály ad hoc. Kapitola zahrnuje i stručnou zmínku o tzv. smíšených (hybridních) tribunálech a o prvním univerzálním Mezinárodním trestním soudu (zkráceně MTS). V závěru kapitoly se autorka zamýšlí nad vztahem ad hoc tribunálů k Mezinárodnímu trestnímu soudu, vyjadřuje domněnku, že v budoucnu dojde ke zřízení ještě dalšího ad hoc tribunálu (str. 29). V této souvislosti si lze položit otázku o přínosu (výhodách) ad hoc tribunálů ve srovnání MTS. Zejména vyvstává otázka, jak řešit konkurenci jurisdikcí mezi ad hoc tribunály a MTS. V závěru práce (str. 163) uchazečka uvádí, že otázka konkurence je řešitelná na základě principu komplementarity ve vztahu mezi MTS a smíšenými tribunály, popřípadě také na

základě principu ne bis in idem. Tyto své názory by měla při ústní obhajobě podrobněji vysvětlit.

Následující kapitola disertační práce je zaměřena na mezinárodní trestní tribunály ad hoc. Na str. 31 autorka konstatuje, že možnost zřízení ad hoc tribunálů vyplývá nepřímo z článku 1 odst. 3 Charty OSN, proč? Není vhodnějším základem spíše čl. 1 odst. 3 Charty OSN? Podrobněji zde popisuje Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, jeho vznikem, věcnou, osobní, místní a časovou působností. Je zde obsažen i krátký exkurz do judikatury, kde se uchazečka zabývá významným případem Tadic. Dále se v této kapitole zaměřuje na Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu, jeho vznik, otázky působnosti apod.

Třetí kapitola představuje jádro disertační práce ve které autorka rozebírá otázky ukončení činnosti mezinárodních trestních tribunálů ad hoc. Uchazečka si zde nejprve klade otázku na základě jakého právního instrumentu by bylo možné činnost Tribunálů ukončit. Zda by to bylo možné na základě mezinárodní smlouvy nebo rezoluce Rady bezpečnosti. Vzhledem k tomu, že oba zkoumané tribunály byly zřízeny rezolucemi Rady bezpečnosti dospívá k závěru, že jejich činnost by měla být ukončena opět na základě rezolucí Rady bezpečnosti, s čímž lze souhlasit. Možnost ukončení činnosti tribunálů na základě mezinárodní smlouvy v daných případech disertantka vylučuje, odkazuje přitom na čl. 103 Charty OSN (str. 56). S tímto názorem lze souhlasit. V této části se autorka mimo jiné podrobně zabývá pravidlem 11bis podle kterého má dojít k předání obžaloby jinému soudu (národnímu soudu). Má se jednat o soud, kde byl čin spáchán, kde byl obžalovaný zatčen nebo do státu, který má potřebnou soudní pravomoc a je schopen a připraven daný případ přijmout (str. 70). Postoupení případů je podle autorky možné za předpokladu, pokud je předávací senát ujištěn, že „obžalovanému se dostane spravedlivý proces a že mu nebude uložen nebo na něm vykonán trest smrti“. Disertantka však pochybuje, že se jednotlivci dostane spravedlivého procesu, zejména s ohledem na stav justice v bývalé Jugoslávii (str. 76). Vystává otázka jaký je právní základ pro předání případu národním soudům? Na str. 81 autorka zmiňuje „dohodu zavazující organizaci a stát, kam má být případ předán“ a pokud neexistuje doporučuje se uzavřít tzv. memorandum o porozumění. Jaká je povaha tohoto dokumentu? Podobné otázky předání případů národním jurisdikcím jako u ICTY řeší uchazečka v případě ICTR. Pokud jde o předání případů u ICTR, uchazečka konstatuje, že dle jejího názoru, u předání byla splněna všechna kritéria a velmi pozitivně hodnotí zejména předání případů uprchlých zločinců do Rwandy, ne rozdíl od toho v případě ICTY předání uprchlých zločinců nebylo vůbec zvažováno (str. 120). Kapitola dále obsahuje úvahy o reziduálním mechanismu, novém orgánu ad hoc, který má být nástupcem ICTY a ICTR.

Závěr obsahuje vyhodnocení předložené teze, kdy konstatuje, že teze o bezvýznamnosti dalšího působení obou ad hoc tribunálů na poli OSN nebyla potvrzena (str. 162). Konstatuje, že navíc byl zřízen tzv. reziduální mechanismus, který má v jejich činnosti pokračovat. Stručné zhodnocení v tomto směru by mohla uchazečka učinit při ústní obhajobě.

Pokud jde o hodnocení disertační práce, uchazečka zpracovala aktuální téma se kterým se podrobně seznámila. Práce má logickou strukturu, po úvodních obecných kapitolách, se zaměřila na vlastní cíl práce – ukončení činnosti mezinárodních trestních tribunálů ad hoc. V této části se jedná spíše o popis příslušných procedurálních pravidel. Kladně lze hodnotit, že autorka také rozebírá jednotlivé případy a vyjadřuje i vlastní názory. Celkově lze hodnotit, že cíl práce - ukončení činnosti zkoumaných tribunálů, se podařil uchazečce naplnit. Práce je v této souvislosti původní a přínosná. Autorka v závěrech jednotlivých podkapitol vyjadřuje i vlastní názory. Po formální stránce je práce napsána srozumitelným jazykem, při jejím zpracování použila uchazečka přiměřený rozsah zdrojů vztahujících se k tématu.

Disertační práce splňuje požadavky kladené na tyto práce i z hlediska použitých metod a **doporučuji jí k ústní obhajobě**. Po úspěšné obhajobě doporučuji udělit titul Ph.D.

V Praze dne 17. října 2010

Doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.